

Spis treści

Wstęp	13
--------------------	----

Część I. Prehistoria translacji Korony Cierniowej do Francji: Saint-Denis i karolińska legenda translacji Korony Cierniowej	21
--	----

Rozdział I. Teksty założycielskie przekazu o translacji Korony Cierniowej z Konstantynopola do królestwa Franków	22
---	----

1. <i>Descriptio qualiter Karolus Magnus Clavum et Coronam a Constantinopoli Aquisgrani detulerit qualiterque Karolus Calvus hæc ad Sanctum Dionysium retulerit</i>	22
Treść i próby datacji <i>Descriptio</i>	23
2. Źródła wiedzy o wyprawie Karola Wielkiego do Ziemi Świętej	35
Kronika Benedykta z Sant'Andrea del Monte Soratte	38
Relikwie z Charroux i Reichenau	41
<i>Liber de constitutione Karrofensis cenobii</i>	42
<i>Libellus de translatione sanguinis Domini</i> z opactwa Reichenau	45
3. Czy narracje z Charroux, Monte Soratte i Reichenau mówią o genezie kultu relikwii pasyjnych w opactwie Saint-Denis?	47

Rozdział II. Recepcja <i>Descriptio qualiter</i> do czasów panowania Ludwika Świętego – <i>Iter Hierosolimitanum Karoli Magni</i>	61
--	----

1. Hagiografia cesarska: <i>De sanctitate Karoli Magni</i>	65
2. Literatura wernakularna: <i>chansons de geste</i> i proza historyczna w XII i XIII wieku	68
<i>Pèlerinage de Charlemagne</i>	68
<i>Fierabras</i>	74
<i>Karlamagnús saga</i>	75
Kroniki i <i>gesta</i>	78
<i>Gesta episcoporum Mettensium</i>	78

Helinand z Froidmont i Wincenty z Beauvais	79
Kronika Pseudo-Turpina. <i>Historia Karoli Magni et Rotholandi</i>	82
<i>Descriptio-Turpin</i> Piotra z Beauvais: Korona Cierniowa i cudowne uzdrowienie skrofułów podczas pierwszego <i>Indictum</i> w Akwizgranie	85
<i>Chronique des rois de France</i> Anonima z Béthune	88
Gui de Bazoches i Alberyk z Trois-Fontaines	90
<i>Chronique rimée</i> Filipa Mouskès	95
<i>Wielkie kroniki Francji</i> Primata z Saint-Denis	97
3. Recepcja <i>Descriptio qualiter</i> w ikonografii świętyń kapetyńskich	100
Witraże w Saint-Denis i w Chartres	100
Epitafium nagrobne Karola Łysego w Saint-Denis	105
Rozdział III. Podsumowanie	106
1. Treści ideowe mitu historycznego o wyprawie Karola Wielkiego do Jerozolimy i Konstantynopola od XI do pierwszej połowy XIII wieku	106
2. Translacja relikwii Korony Cierniowej do Królestwa Franków i cudowne uzdrawianie skrofułów	112
Część II. Polityka Kapetyngów wobec relikwii, X–XIII wiek	119
Rozdział I. Królowie Franków i relikwie we wczesnym średniowieczu: Merowingowie i Karolingowie. Dziedzictwo karolińskiej polityki kultu relikwii w Cesarstwie epoki ottońskiej i salickiej	120
1. Uwagi wstępne: dziedzictwo Konstantyna	120
2. Kult relikwii za panowania Merowingów i pierwszych Karolingów	125
3. Karol Łysy i kult relikwii	131
4. Dziedzictwo karolińskiego kultu relikwii w Cesarstwie ottońskim i salickim	136
Rozdział II. Uczestnictwo pierwszych Kapetyngów w kulcie relikwii (X–XI wiek)	144
1. Kapetyngowie i prorocтво świętego Walerego	144
2. Kult relikwii za panowania Roberta Pobożnego	148
3. Filip I, całun Chrystusa z Compiègne i inne translacje za jego panowania	161
Rozdział III. Odnowienie królewskiego kultu relikwii we Francji w XII wieku. Kult świętych i relikwii za panowania Ludwika VI, Ludwika VII i Filipa Augusta	166
1. <i>Ostensio</i> relikwii Korony Cierniowej i gwoźdźcia z Krzyża Świętego w Saint-Denis	166
2. Uczestnictwo królów w translacjach lub autentyfikacjach relikwii za panowania Ludwika VI i Ludwika VII (1108–1180)	168
3. Wystawienie na widok publiczny relikwii świętego Dionizego w opactwie Saint-Denis w XII wieku	176
4. Cudowne uzdrowienia królów w XII i XIII wieku dzięki relikwiom świętego Dionizego i Korony Cierniowej	196
5. Translacja relikwii świętego Dionizego w Saint-Denis w 1144 roku	204

6. Kapetyński kult relikwii w opactwie Saint-Denis w XII wieku jako modelowy punkt odniesienia dla króla Anglii i cesarza?	214
7. Monarchia kapetyńska wobec kultu relikwii Korony Cierniowej oraz kultu relikwii świętego Dionizego w źródłach hagiograficznych: żywoty świętego Dionizego ...	224
8. Znaczenie kultu relikwii Męki Pańskiej z Saint-Denis od początku XII wieku do pierwszych lat panowania Ludwika Świętego	237
Święta Korona z Saint-Denis	237
Filip August i kult relikwii	248

Część III. Ludwik Święty i kult relikwii 251

Rozdział I. Translacja relikwii Korony Cierniowej i innych relikwii Męki Pańskiej do Paryża w latach 1239–1242. Próba rekonstrukcji i jej sens ideowy .. 254

1. Źródła	255
Źródła hagiograficzne	255
<i>De susceptione Corone Domini</i> arcybiskupa Gautiera Cornuta (1240)	255
Gérard de Saint-Quentin, <i>Translatio Sancte Corone Domini Ihesu Christi</i> (po 1248)	257
Inne źródła hagiograficzne (do końca XIII wieku)	258
Kroniki (do połowy XIV wieku)	262
Kroniki francuskie	262
Kroniki obce	265
Inne źródła	267
2. Kontekst historyczny translacji	267
Translacja z 1239 roku w świetle źródeł hagiograficznych	267
Okoliczności translacji z 1239 roku w świetle kronik francuskich i obcych	273
3. Rekonstrukcja translacji Korony Cierniowej w sierpniu 1239 roku	283
4. Translacje relikwii pasyjnych do Paryża w latach 1241–1242. Próba rekonstrukcji ..	293
5. Święto Korony Cierniowej i inne święta ku czci relikwii pasyjnych sprowadzonych przez Ludwika IX	302

Rozdział II. Znaczenie translacji Korony Cierniowej i relikwii pasyjnych oraz ich kultu dla ideologii władzy Ludwika IX i monarchii Kapetyngów 309

1. Źródła narracyjne	309
2. Korona Cierniowa jako Święta Korona oraz <i>titulus Imperii</i>	318
3. Wybrane źródła liturgiczne	326
4. Ludwik Święty i inne translacje relikwii we Francji za jego panowania	345

Zakończenie. Translacja i kult Korony Cierniowej za panowania Ludwika Świętego na tle kultu relikwii za panowania Kapetyngów ... 355

1. Ludwik Święty – <i>rex imago Christi</i>	356
2. Ludwik Święty jako nowy Karol Wielki	359
3. Sainte-Chapelle w czasach Ludwika Świętego	367
4. <i>Translatio Imperii</i> czy translacja Jerozolimy?	370
5. Monarchia kapetyńska wobec kultu relikwii do XIII wieku	372

Bibliografia	384
Summary	449
Spis ilustracji	454
Indeks cytowanych w tekście ważniejszych źródeł anonimowych	456
Indeks osób	458
Indeks geograficzny	469